

Num. 34

Barcelona 20 de Janer de 1900

10 cents.

Pèl & Ploma

ELS TRES TOMS

TOMas, TOMas i TOMasó

Els tres toms!!!

Tot ensopit darrera dels vidres, llegia jo aquests dies que ls *tres toms* eren un espectacle que desdeia de l'actual cultura de Barcelona. De quina cultura? De la que tenim o de la que voldriem tenir?

Me fa molta gracia... relativa veure que Barcelona no pot presenciar el pas pacífic i alegroï d'uns quants cotxers i carreters voltant la ciutat vella sobre ls *caretos*, *bayos* i *galantes* que aplanen a cops de vara ls demés dies de l'any. El passejar els cavalls incomprensiblement nêts i mudats am cintes i piquerols desdiu de la *cultura*, i enganxar-los en aquelles caixes d'emballatge que aquí fan de cotxe no desdiu de res!

A Londres pot fer-se impunement el corteig del *Lord maire*, que sembla una d'aquelles cabalgates bunyols que ns feien agafar encostipats quan erem menuts. Aquella moxiganga, perquè és de Londres i els Aristarcs de Barcelona no l'han vista, no desdiu de res.

A París, cada any, el gremi de fusters, disfregats com no pot menos de fer somriure, passeja per molts barris l'*obra mestra* que la corporació té depositada en el Museu dels Arts i Oficis; i també aquella moxiganga, perquè és de París i els homes seriosos de Barcelona no l'han vista, no desdiu de la proverbial cultura, etc., etc.!!

Lo que desdiu és que ls carreters i cotxers no siguin prou espavilats pera esser els reis dels nostres carrers, al menys un dia a l'any. Ben mudats, sorprendentment nêts, quasi am modos, enguantats, am berrets total un pèl més ridicals que ls del senyorio i més nous, fent bracejar els cavalls, que senten encara en llurs flancs les estrebades de la llança i... i fent parar les noies i fins els que ho troben poc digne de la nostra cultura (?), cap al Padró falta gent, benedicció de cavall i cavaller, que prou s'ho necessiten tots dos, gran apet, tortell, campana i sarauet al vespre... L'endemà, cop de vara al cavall despulat am la pell de cada dia, i fins a l'any que ve.

Quin mal hauria fet un pic de *tres toms* a la nostra cultura? —Per de prompte, jo m'hauria estalviat un grau més de febre (un servidor està malalt) esperant tot el mati darrera dels vidres la passada dels centaures barcelonins. Cap a les onze va passar un nano que jo conec de vista, i perquè sembla un milhomes li dic en *Tom pousse*, per *exotisme*. Més tard va passar la Mariani, molt ben vestideta i un xic engreixada, del braç del seu marit en Zampieri, que més aviat anava massa ben vestit; se deturaren de prompte al veure un senyor estranger molt alt i gros, i tots tres sen anaren Rambla avall (un servidor posa a la Rambla). El desconegut se semblava com dues gotes de vi al famós *Tom Cannon*, el lluitador parisenc, que si vostès no l coneixen, jo sí... i amb un goç mig mort de vellesa que vaig dur d'Amberes fa disset anys i que s diu *Tom*, vet-aquí ls tres toms que vaig veure l dia de Sant Anton Abad.

En Casas és tant bon amic, que pera donar-me importancia fa veure que l PEL & PLOMA no pot sortir am puntualitat perquè jo estic malalt. Com porto l'alta i baixa de lo que passa per la vila, sé que si té ls ninots preparats els retira i en fa de nous, pera sortir mai sigui sinó un parellet de dies retraçats. Per aixó l'altre vespre va compareixer am la deria dels *tres toms*, i jo m tinc d'escarrassar pera parlar d'una cosa que no més n'he llegit la *cabanya* d'un d'ells (1).

L'honor i la gloria

(La pintura a l'Exposició de París)

Am molt seny, sense paraules ni fortes ni crues, carregant-nos de raó i amb el major desinterès, tenim de dir quatre coses molt amargues, però veritats com altres tants temples.

(1) La Cabaña de Tom o la esclavitud de los negros.

L'*eixida* o el *safreig* artistic està furiós perquè diuen que a París el jurat espanyol d'admissió s burla de nosaltres: si sempre haguessin anat de bona fe ls pintors, ara tindrien tota la raó; com *no ha* sigut així, no n tenen més que mitja.

Comencen els corresponsals de París, que tenen més bona voluntat que coneixements, posant els peus a la galleda refusant un senyor del jurat perquè és o era mexicà. Aixó sí que a nosaltres no ns fa ni calor ni fred: que sigui mexicà, xino, boer, rus o *prus*, lo essencial és que sigui un home entès en pintura, després de colles i colletes i prou intel·ligent pera comprendre la bellesa de maneres de sentir ben diferents. Aquest pobre senyor, Errazu, *si no ns equivoquem*, fou el que comprà l quadro de Fortuny, *La fantasia de Faust*, a un artista (?) d'aquí, que sense necessitat sen despreguè. Ademés, ne té d'altres que indiquen tota l'afició que pot tenir un home que en qüestions d'Art sols pot manifestar-les gastant-se ls seus diners.

L'altre és un pintor de verdader talent, però tant desproveit del sagrat foc del gran art, que les seves obres han fet rics a dotzenes d'empresaris de figures de cera i de quadros la viu. Es l'antediluvià pintor Gisbert, autor dels quadros: *Els Comuners de Castella*, *El fusellament de Torrijos*, *El rei Amadeu visitant el cadavre del general Prim*, i de moltes altres obres de sensació *fotografica*, paraula que per ella sola ja explica lo poc que afegeix del seu talent a l'escena purament il·lustrativa i literaria que realisa.

L'altre senyor és un senyor noble. El fet inadmissible és que tant aquest com el pobre pintor mig oblidat, com el *pseudo-mexicà*, han sigut nombrats perquè sí, aneu a saber per què i per quí!!

Quan l'altra Exposició Universal, la pintura d'Espanya estava molt més ensopida que ara: regnaven tranquil·lament desde les seves barricades de ninots de cera, fusta i cartró, els Morenos-Carboneros, els Pradillas, els Degraïns, i entremig embrutava l'enteniment de l'espectador la bogeria assassina d'aquell pobre filipí que acabà fa pocs dies la seva vida de sang pintada degenerada en verdadera mania homicida. Sobre la socolada de les sales espanyoles brillaven les grans patums de l'època, tenint-hi sis, vuit i fins més obres, ben segures de les medalles, creus i bandes de l'honor. Quin bé de Déu de glories havien enviat de Madrid!! *La Rendición de Granada*, *La Naumaguia*, den Villodas; *La Conversión del Duque de Gandía*, *Los Amantes de Teruel*, un paquet de persones retratades per en Madrazo, un altre paquet de primoroses coses llepadetes de don José Jiménez Aranda, un mosaic de l'Emilio Sala, i aixó, i alló i lo de més enllà... Ve l jurat d'admissió, presidit per en Meissonier, que fins a cert punt era dels seus, i, *efectivament*, dona la medalla d'Honor an en Lluís Jiménez, modest pintor fins aleshores, d'aquells que am gran sentiment personal interpretava l natural, segons la seva manera de veure.

Vet-aquí de què va servir tanta quantitat de telons i de marcs groixuts!! *L'Hospital*, den Lluís Jiménez, resultà lo més artistic, perquè era lo més carn, lo més còs, lo més ànima, d'entre aquell desguitarrament d'escenes falses, pintades per homes que eren freds literats retòrics els uns i mig erudits els altres.

Aleshores en Rusiñol era la *taca* de casa seva, així com ara n'és la gloria; en Casas, amb el bigotet que tot just podia cagar-se, ni tant sols gosà enviar; en Zuloaga tenia com ideal anar a Roma, a *apendre* de pintar; en Sorolla no havia fet gens de soroll; en Mas y Fontdevila fou vilment postergat; i en Mir, en Nonell, en Canals, en Pichot i alguns més que ara s fan coneixer a París sense jurats nobles i mexicans, ni tant sols sabien a casa seva que volien esser pintors.

Ara, tots aquests ne són, i els altres tot-hom els reconeix, per més que no fa gaires anys, a Chicago, tingué en Casas la sort d'esser l'unic pintor un xic conegut que s quedà sense premi, pera major honra i gloria del jurat. A l'Exposició de París d'enguany, ja ha passat tot lo següent: an en Rusiñol li esguerren el conjunt de l'Exposició traient-li quatre quadros, de sis que n'hi enviava: An en Casas li participen oficialment que no pot enviar el quadro que feia expressament: primer, perquè s'havia descuidat la mida interior del marc, o la del

quadro sense marc, i, després, perquè tenia d'enviar el quadro al piset de París, que és el lloc d'on surten els llamps del jurat; an en Canals, verdaderament apreciat pels aficionats de París, carpetada; an en Barrau li desbaraten un any de feina, perquè també li faltava una mida, *després d'haver-li retornat el paper dient que cuités a retornar-lo*; an en Zuloaga, que és un dels cinc o sis pintors peninsulars indiscutibles, li refusaren el quadro que merescué primera medalla a l'última exposició d'aquí; an en Lluís Jiménez, sense *coneixé-l*, cosa que deuria esser obligació dels jurats espanyols, sel treuen del davant quasi a caixes destrempades, perquè deia que no podia dur els quadros a París, vivint a fòra; i, reconegut el bunyol, li admeten tot per carta, així com un quadras tremendo den Checa. Això, si desde aquí ho sabem *del cert* pels diaris, per en Pere Coll, per altres amics i per en Barrau, arribat de fresc d'allí, deu esser solament un trocet de lo que s prepara pera presentar la pintura de totes les regions d'Espanya a l'alçada de lo demés!!

Nosaltres, desde molt abans, ja prevèiem lo que succeiria, més res podia l nostre desinteressat crit d'avis davant de la peresa, l'indiferència, l'apocament, la desunió i fins algun petit mal desig de part dels nostres companys d'ofici.

Però ja poden arreglar-ho com vulguin, els tres senyors que fan i desfan pintors: si ls seus protegits obtenen els honors, els altres ni se l'enduran, la gloria, perquè quasi ja la tenen, i molts d'ells sense timbals, clarins ni soroll de cap mena; i si aixís se creu poder anar arreglant els desgabells generals d'aquest pobre país, potser algun dia s trobaran am que ls postergats d'ara, *quesón els que n saben més*, exposaran en la proxima Exposició en secció que no serà la d'ara o en unes sales que, com en els nostres fossars, serveixin pera contenir les obres dels que no creguin en països imbecils.

Artistes desconeguts

Charles de Sivry.—Ja és mort, i per això, pobre company d'un dia, ne parlo perquè am la meitat del seu talent molts altres s'han fet noms d'exportació.

En Charles de Sivry era casat am la germana den Verlaine, més, com aquest gran poeta, tenia, ademés, l'espantós amor de l'Absentia.

Ni l gloriós parentiu ni l pobre vici me fan parlar d'ell; més son gran talent d'artista, traduït per part d'ell en musica, el feren conegut de tots els parisencs reials o adoptius que trafiquejaven en cebes d'Art.

De reputació, el coneixia jo, com aquell qui diu, de sempre: entràrem en més estretes relacions quan, cançat de la destartalada llum d'aquí, vaig enfonsar-me fins al cap en les ombres de París. Pera ls nostres ninotets, ell fou el compositor delicat que ls hi donava un xic d'ànima, com l'havia transmesa a totes les joies den Rivière, den Somm i d'altres que feren la fortuna del poca vergonya den Salís. En Sivry havia posat musica a totes les delicades coses interpretades solament entre artistes, posseint com ningú la gracia del agredolç, afegint un pessiguet de tristesa a la paraula massa alegre, i alegrant seriament les filosofies den Donnay, quan aquest feia sombres al *Chat Noir* o al *Clou*, al sortir de l'Escola Central i esperant el teatre francès.

Un dia, amb en Rusiñol, sapiguerem fins a quin punt era en Sivry un artista delicat: junt amb en Clovis Hugues, donaven una conferencia sobre la cançó provençal; i tant suaument la féu cantar a la seva filla, que la Provença d'ells arribà aquell dia fins al nostre Sol català, fent-nos sentir un anyorament de bon esser, en aquell París boirós.

En Sivry passà la seva vida explotat per tots els seus coneixuts, acompanyant am musica improvisada, però firmada pels altres, posant en nèt (!) musica incompleta que ell feia viable, i donant camí a més de quatre que sen feren un que viure i un començament de nom. Ell, sense afectació, saborejava l verí verd de l'oblit, pensant en il·lusions desfetes per la més decidida mala sort que hagi tingut mai ningú. Un ball que composà tingué un gran exit i... l'endemà s tancà l teatre per deutes anteriors!

Com a coneixements, ne tenia de musica i de tot lo demés, i fou una d'aquelles floretes de París que, amagades sota d'una descarada peonia, donen an aquesta flor sense perfum l'aroma que tot-hom atribueix a la grossa flor visible.

Reunit sens dubte amb en Verlaine, tots dos deixaran l'abim de l'aigua verda pera disfrutar la blava celistia que cridaven ja desde la terra.

Léon Deschamps

Aquest estimat amic, Director de la Revista parisenca *La Plume*, ha mort. Pot assegurar-se que en aquesta artistica publicació desensopi en Deschamps la revista francesa, obrint camí a l'esplet de publicacions d'art que floreixen cada dia més a París. Ademés, féu viure i donà gran renom a *La Plume*, descobrint artistes com en Mucha, obrint continuament exposicions, donant dinars als joves noms que van cap a la Gloria i dedicant tota sa vida a un Art de conjunt ben fet pera un poble artista.

Wagner.—Berlioz

A Berlin, l'Emperador ha decidit la creació d'un gran teatre model, que portarà l nom del gran compositor alemany.

Desde l 1er de Janer les obres den Berlioz han perdut els drets de propietat a Alemanya, i la casa Breitkopf & Härtel comença la publicació de tota l'obra del gran mestre francès.

John Ruskin

Acaba de morir aquest gran home, que, si bé avui és desconegut de l'immensa majoria de gent que s pretén civilisada, serà amb el temps una de les figures més grosses d'aquest sigle.

En John Ruskin va donar una empenta tant forta a la cultura artistica d'Inglaterra, fent-la comprensible pera les majories i conservant per això les grans visions individuals, que adelantà un temps infinit sobre ls seus contemporanis.

Ha mort a 81 anys.

NOTA.— Els clixés del present número han sigut fets per la casa J. THOMAS, 375, carrer de Mallorca.

Tipografia «L'AVENÇ»: Ronda de l'Universitat, 20, Barcelona. — Telefon 115

Se suscriu al PÈL & PLOMA

a Barcelona, en les llibreries de:

A can Parés, 3, Carrer de Petritxol.
L'Avenç, 20, Ronda de l'Universitat.
Verdaguer, 5, Rambla del Mig.
Duran i Bori, 30, carrer de Fernando.
López, llibreria espanyola, 20, Rambla del Mig.
Corne, llibreria francesa, 8 i 10, Rambla del Mig.
Piaget, llibreria francesa, 23, Rambla del Mig.
Cerveseria dels IV Gats, carrer de Montesion.
Kiosco Tasso, Pla de la Boqueria (venda a l'engròs).

a Gràcia, a can N'ubó, 91, carrer Major.

a Madrid, Hector Kummer, llibreria, 91, Alcalá.

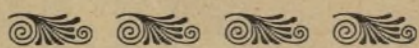
a París, l'on s'abonne chez:

Ed. Sagot, 39 bis, rue Châteaudun.
Boyveau & Chevillet, 22, rue de la Banque.
P. V. Stock, Galerie du Théâtre Français, 8, 9, 10 & 11, Palais Royal.
En vente dans tous les kiosques.

a London, Émile Pelletier, 56, Charlotte Street, Fitzroy Square.

a Bruxelles, Librairie Istace, Galerie du Roi, 14, & Boulevard Anspach.

a México, Agencia internacional, Cerrada de la Moneda, 8.

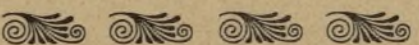

PUCHINEL·LIS

Tots els dilluns, dimecres i divendres, a les 10 de la nit, funcions variades.

Dijous i diumenges, a la tarde, funcions pera nois, a les quatre i mitja.

Se serveix beure i menjar a totes hores.

Pèl & Ploma ♦ Semmanari a 10 centims

Dibuixat per R. CASAS ★ ADMINISTRACIÓ: 6, Passeig de Gràcia, GRACIA-BARCELONA ★ Escrit per M. UTRILLO

SUSCRIPCIÓ

Barcelona, límits actuals, un any, 5 ptes. ● Resto de España, un año, 6 ptas. ● Union postale universelle, un an, 7'50 fr.

Tots els subscriptors tenen dret al cartell anunciador.

Números atrassats, 25 centims

CAPA I MANTO

ELLAS: Ayuntamiento de Madrid
— Que ho vas a fer-te benehir?